

Lesbrief winnaar De Bronzen Uil

Lisa Weeda – Alexandra

De roman *Alexandra* van Lisa Weeda won de **De Bronzen Uil**, dat is een literaire debuutprijs van het [ANV](#) en [Willemsfonds](#) voor debuterende auteurs van Nederlandstalige romans.

Aleksandra in het kort:

[Lisa Weeda](#) reist in opdracht van haar vierennegentigjarige grootmoeder Aleksandra naar Loegansk, op zoek naar het graf van haar oom Kolja, die sinds 2015 is verdwenen. Lisa weet de grenspost van het oorlogsgebied te trotseren en in haar vlucht tuimelt ze terug in de tijd. Ze belandt in het paleis van de Sovjets, waar haar overgrootvader Nikolaj al sinds zijn eigen dood in 1953 wacht op Aleksandra. Na Aleksandra's deportatie in 1942 naar Duitsland heeft hij haar nooit meer gezien. Samen met Nikolaj dwaalt Lisa door het paleis, dit limbo waar ook Kolja zich schuilhoudt, en wekt ze de geschiedenis van haar Don Kozakken-familie tot leven.

1. Recensie

In de bespreking die Pieter van de Walle schreef van Weeda's debuut voor *De Reactor*, lezen we het volgende:

In 2018 reist Lisa naar Loegansk in Oost-Oekraïne, op zoek naar haar verdwenen neef Kolja. De autoriteiten willen haar de grens niet laten oversteken. Loegansk is een onafhankelijke republiek, al wordt dat enkel door Rusland zelf erkend. Wanneer een man een mijnenveld inloopt, ziet Lisa haar kans om de grenspost over te steken. Ze rent een graanveld in en komt terecht in het Paleis van de Verloren Don Kozak, waar haar overgrootvader Nikolaj op haar staat te wachten.

> In het boek word je meegenomen op toch door het Paleis waarin we de geschiedenis, de doden, de voormalige Sovjet-Unie, familieverhalen en meer ontmoeten. Als je leest, vormt zich ook altijd een beeld van je hoofd van de ruimtes waarin de verhalen zich afspelen.

We noemen dat een 'mental image'. Kun je een beeld maken, dat mag met potlood, dat mag digitaal, dat mag een foto zijn, van hoe dat Paleis van de Verloren Don Kozak er in jouw hoofd uitziet?

2. Onderzoek en schrijfpdracht

De recensent plaatst de roman van Weeda in een literaire traditie:

'Weeda's debuutroman hoort thuis in een groeiende traditie van jonge Nederlandse schrijvers die vertellen over hun roots, zoals Sholeh Rezazadeh die in haar debuut [De Hemel is Altijd Paars](#) schrijft over haar familie in Iran.'

Ook typeert de recensent de roman van Weeda terecht als een 'historische familieroman'. Achterin het boek vinden we een stamboom van de familie, het boek is daarnaast overduidelijk een zoektocht naar de vraag wie de hoofdpersoon is en waar ze vandaan komt.

> Maak voor jezelf ook een stamboom om erachter te komen wie je bent en waar je vandaan komt. Wat zijn de namen van je ouders, grootouders, overgrootouders, ooms, tantes, neven en nichten? Breng die in een stamboom bij elkaar.

> Geef op een kaart aan waar die familieleden wonen of woonden. Dat mag in Google Maps, maar ook zeker op een papieren kaart.

> Heeft jullie familie ook tradities die samenhangen met belangrijke momenten in het leven, zoals in het boek van Weeda het geval is?

> In de roman is Weeda overduidelijk bezig met wat 'familie' is en wat 'tradities' zijn. Kun je nu je je stamboom hebt gemaakt, een kaart hebt gemaakt en ongetwijfeld hebt gepraat met familieleden aangeven wat het begrip familie voor jou betekent? Welke waarde verbind je daaraan?

> Maak een mindmap rond het begrip identiteit.

> Waar vind je overlap? Met andere woorden: welke plaats neemt familie in in jouw identiteit?

> Nu je al deze stappen hebt gezet, leg je opnieuw het verband met de roman van Lisa Weeda. Hoe verhoudt jouw familieverhaal zich tot dat in *Alexandra*? Hoe zou je jouw familieverhaal in de vorm van een roman vertellen? Wordt dat ook een historische roman of iets heel anders? De echte durf-als leveren een eerste hoofdstuk van hun eigen familieroman in!

3. Citaat

In de roman lezen we op pagina 153 het volgende: 'Luister goed naar me,' gaat Baba Mari verder en legt haar rimpelige hand stevig om de gladde onderarm van mijn oma, 'een handvol aarde is alleen fijn als het je eigen aarde is die je vasthoudt'.

> Plaats dit citaat in de context van de roman. Zorg ervoor dat je speciale aandacht hebt voor het begrip 'eigen aarde'. Van wie is de aarde waar het hierover gaat? Wat zegt dit over de band tussen de personages? Hoe denk je hierover in het licht van de huidige oorlog?

4. Tijd en genre

Het boek *Aleksandra* slingert je heen en weer tussen verschillende tijdlagen in de geschiedenis van de Oekraïne. Op die manier leer je uiteenlopende personages kennen die verschillende ervaringen hebben.

> Omschrijf wat het gevolg hiervan was voor je leeservaring.

> Welke lijnen die je tussen de personages en de tijdlagen?

> Welke situatie is het je meest bijgebleven en waarom?

Aleksandra wordt vaak als 'roman' aangeduid, maar is dat eigenlijk zo, dekt dat woord wel de lading van het boek? Is het niet ook literaire non-fictie, een biografie, een autobiografie, een historische vertelling, een?

> Welke genres bespeelt dit boek en hoe zie je die terug in *Aleksandra*? Leg uit hoe en waarom

> Stel je voor dat je een genre moet kiezen, welk is dat dan en waarom?

Een flarfgedicht is een gedicht in een vrije vorm op basis van internetzoekresultaten. Het familieroman van Lisa Weeda is erg actueel, omwille van de oorlog in de Oekraïne, want dat is het land waar het grootste gedeelte van de roman zich afspeelt. We willen je vragen om een flarfgedicht te schrijven over de actualiteit van deze roman, waarin je je daar ook steeds rekenschap van geeft. Doe dat als volgt:

> Voer 'Oekraïne' en nog een zoekterm die met het boek te maken heeft (dat kan familie zijn, identiteit, tradities of andere begrippen die nog niet aan bod kwamen) in je browser.

> Met de zoekresultaten die je in beeld krijgt – niet doorklikken – schrijf je een gedicht.

> componeer, maak, schrijf een tekst te schrijven zoals die van Weeda: die zowel actueel is, als grote thema's behelst.

Deze lesbrief is tot stand gekomen met steun van het [Algemeen-Nederlands Verbond](#) in samenwerking met De Reactor, Vlaams-Nederlands platform voor literatuurkritiek en De Bronzen Uil

De·Reactor 
VLAAMS-NEDERLANDS PLATFORM
VOOR LITERATUURKRITIEK

DE
BRONZEN
UÏL